

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**XIKAMBELO XA LEMBE NA LEMBE XA TIKO
SWILETELO SWA XITSONGA:RIRIMI RA LE KAYA RA 2015
GIREDI 2**

Manghenelo

Xikambelo xa tiko xa lembe na lembe xa 2015 (ANA 2015) xi ta lawuriwa eka swikolo hinkwaswo swa mfumo na swikolo swin`wana swo ka swi nga ri swa mfumo ku sukela hi Ndzhati 2015. Hi nkarhi lowu vadyondzi hinkwavo lava nga eka tigiredi ta 1-3 va ta tsala xikambelo xo fana etikweni hinkwaro xa Ririmi na xa Matematiki. Mbuyelo wu ta tirhisiwa ku vika ndlandlamuko lowu yelanaka na ku humelerisa ka swikongomelo leswi swi simekiweke eka ntirho wa nkunguhato wa 2015 eka madyondzelo ku fika lembe ra 2025.

Xikambelo xa ANA xi ta tsariwa ku hela ka kotara ya vunharhu ya xikolo, hikokwalaho Ndzawulo ya Masungulo ya Dyondzo(DBE) yi tumbuluxile swiletelo swa giredi yin`wana na yin`wana swa tindyondzo ta (Ririmi na Matematiki) ku nyika mpimanyeto wa mpfampfarhuto wa kharikhulamu leyi fanelaka ku endliwa hi vadyondzi va nga se tsala xikambelo.Swiletelo swa xikambelo swi hlamusela ntirho lowu fanelaka ku tsariwa eka swikambelo swa giredi yin`wana na yin`wana.Swiletelo swa xikambelo swa ANA 2015 swi hi mavonelo ya kharikhulamu leyi nga le ku tirhisiweni eka xiyenge xa mintlawa.

XIPHEMU XA MASUNGULO YA DYONDZO

Eka tigiredi ta 1-3, swikambelo swi ta kongomisa eka ntirho lowu wu nga kunguhatiwa ku endliwa eka tikotara tinharhu to sungula ta lembe ta xikolo. Swiletelo swa tigiredi leti swi lulamisiwile eka tikholomo tinharhu na mintila. vundzeni lebyi byi fanelaka ku endliwa, tinhlokomhaka na vuswikoti lebyi byi fanelaka ku kamberiwa byi kombisiwile eka kholomo ya vunharhu.

Swi ni nkoka ku lemuka leswaku swiletelo swa makambeleso swa ANA 2015 a swi vuli leswaku nkunguhato wa dyondzo lowu nyikiweke hi wona ntsena lowu faneleke ku dyondzisiwa lembe hinkwaro.Kambe swiletelo swa makambeleso swi hi nyika mpimanyeto wa kharikhulamu leyi faneleke yi dyondziwile emaheleni ya kotara ya vunharhu.

Vadyondzisi va languteriwa ku tirhisa swiletelo swa madyondziselo leswi va nyikiweke xikan`we na switirhisiwa swin`wana swo dyondzisa na kuhlela tidyondzo.

SWIKILI	VUNDZENI LEBYI KAMBERIWAKA: Ku kambela loko mudyondzi a swi kota ku...	NKONGOMELO WA VUTSHILA
HLAYA NA NTIVOMIMPFUMAWULO	Pfluxeta switatasi leswi tolovelekeke swo famba hi swimbirhimbirhi tanihi . tl, kh, ph ,ts,sw ,by (Term 1)	Ttirhisa swifaniso ku humelerisa mpfumawulo wa rito .
	Tirhisa ku hlangana ka switatisi swo sungula na swo hetelela ku aka marito.	Tsala rito ra xifaniso
	Lemuka switatisi eku sunguleni ka rito..xik 'vhilwa', 'vhika' 'vhaka' (Term 1)	Tirhisa switatisi swo famba hi swimbirhimbirhi.
	Lemuka no kota ku vona mimpfumawulo byo sungula eritweni xikan'we na yo hetelela.	Hlawula mpfumawulo lowu nga wona eka lawa ya nyikiweke.
	lemuka nkoka wa leswi u swi hlayeke a tlhela a humelerisa hungunkulu .	Nyika nhlokomhaka ya xitori
	Kota ku kombisa vuxokoxoko bya nkoka na leswi a swi hlayeke swo fana na swimunhuhathwankulu na mbangu.	Humesa timhaka ku ya hi laha ti humeleriseke xi swona eka xitori
	Lemuka vuxokoxoko bya nkoka wa leswi a swi hlayeke ku fana na ku landzelerisa timhaka na mbangu.	Humesa timhaka ku ya hi laha ti humeleriseke xi swona eka xitori
	Lemuka ndzandzelelano wa timhaka eka xitori.	Tsala ndzandzelelano lowunene wa timhaka.
	Hlaya xitori u tlhela u hlamusela xivangelo na xitandzhaku.	Hlawula nhlamulo leyi nga yona ku komba ku twisisa xivangelo na mbuyelo
	Hlamula swivutiso swa xiyimo xa le henhla leswi kongomisiweke eka xitshuriwa.	twisisa vuxaka bya swivangelo na switandzhaku .
U kombisa loko xitori a xi tsakerile kumbe a nga xi tsakeri a tlhela a seketela nhlamulo ya yena	. Hlamusela loko xitori u xirhandza kumbe u nga xirhandzi u tlhela u seketela nhlamulo ya wena. "ndzi tsakerile xitori hikuva...	

	Lemuka vamavizweni.(Term 2 ku yingisela na ku vulavula)	Hlawula vamavizweni.
	Lemuka maritofularha man'wana. .(Term 2 ku yingisela na ku vulavula)	Hlawula maritofularha
	Tirhisa mahungu lama nga etafuleni	Tirhisa mahungu lama nga etafuleni ku hlamula swivutiso (xik khalendara, girafu)
KU TSALA	U lemuka no tirhisa masivi hi ndlela leyinene xik. u, va, mina,vona, hina,wena, yena	Tsala masivi lama kayivelaka .
	Tirhisa nkarhi lowu nga hundza hi ndlela leyinene.	Tsala swivulwa leswi landzelaka nakambe hi nkarhi lowu nga hundza.
	Tirhisa nkarhi lowu taka hi ndlela leyinene.	Tsala swivulwa leswi landzelaka nakambe eka nkarhi lowu taka.
	Tirhisa mahikahatelo lamanene (maletere lamankulu, hiko,xivutiso.	Tsala swivulwa swimbirhi u tirhisa mahikahatelo lamanene.
	Tirhisa maviti hi ndlela leyinene.	Tsala maviti hi ndlela leyinene.
	Tsala swivulwa swo olova hi ku tirhisa xifaniso lexi unyikiweke xona.	Tsala ndzimana yin'we kwalamu ka 5 ku fika eka 8 wa swivulwa.

- Ruburiki ya xivutiso xa 16 yi yime hi ndlela leyi landzelaka:

Timaraka ta vundzeni +timaraka taririmi/mahikahatelo lamanene = 5 wa timaraka.

Honisa mapeletelo yo hoxeka.

RHUBIRIKI YA XIVUTISO XA 17		
MAENDLELO	NHLAMUSELO	TIMARAKA
vundzeni	A nga ringetanga/ kopunula swiletelo/ u tsarile rito rin'we,xivulwa xo ka xi nga helelanga/xivulwa xin'we kumbe ku tlula swo ka wi nga twali/ tsarile xivulwa xin'we xo ka xi nga yelaniki na xifaniso.	0
(3 wa timaraka)	Tsarile swivulwa swimbirhi kumbe ku tlula leswi nga fambelaniki na xifaniso/tsarile xivulwa xin'we lexi yelanaka na xifaniso.	1
	Tsarile 2 – 4 wa swivulwa leswi yelanaka na xifaniso.	2
	tsarile 5 – 8 wa swivulwa leswi yelanaka na nhlokomhaka.	3
Ririmi na mahikahatelo	10 kumbe ku tlula wa ririmi kumbe mahikahatelo yo hoxeka	0
	4 – 9 wa ririmi kumbe mahikahatelo yo hoxeka.	1
(2 wa timaraka)	0 – 3 wa ririmi kumbe mahikahatelo yo hoxeka.	2
Ntsengo	Ntsengo lowu vekiweke wa timaraka: 5	